

3.1. EUSKADIKO ABIAPUNTUKO EGOERAREN AZTERKETAREN LABURPENA

Kapitulu honek¹ Euskadiko adikzioen egoerari buruzko ikuspegi orokorra eskaintzen du. Aurkezten diren ondorioak eskura dauden azken txosten eta estatistiken analisian, IV. Planaren ebaluazioan eta plan berriaren diseinu estrategikoaren fasean egindako elkarrizketetan oinarritzen dira.

Kapitulua lau ataletan egituratzen da:

- a) Substantzien kontsumoaren bilakaera.
- b) Joerak eskaintzaren bilakaeran.
- c) Tratamendu eta laguntza eskariaren bilakaera.
- d) Dauden baliabideen egoera eta erabilera.

Egindako analisia alor horretako klabe, joera eta dinamika nagusiak identifikatzera bideratu da, jarduketarako lehentasunezko alorrak ezartzeko abiapuntu gisa. Horrez gain, dagokion eranskinean, kapitulu honetan jasotzen diren gaiei buruzko xehetasun handiagoa eta informazio osagarria aurki daiteke.

A) ESKARIAREN ETA KONTSUMOAREN BILAKAERA

Alor horretako azken datuak, estatistikak eta txostenak ikusita, eta salbuespenak salbu, orokorrean eskariaren eta kontsumoaren bilakaera positiboa izan dela esan daiteke. Datuek erakusten dutenez, 2006 eta 2012 artean jaitsi egin da substantzia guztien ohiko kontsumoa, legezkoena zein legez kanpokoena, gazteen artean, batez ere (15 – 34 urte).

Badirudi azken 30 urteetan bizitzeko ohitura osasungarriak sustatzeko, prebentziorako eta droga kontsumoaren arriskuen aurrean kontzientziatzeko eta, azken urteetan, substantzia jakin batzuk normalizaziotik kentzeko egin diren esfortzuek beren fruituak eman dituztela.

Hala ere, kontsumo mota batzuetan, tabakoa egunero erretzean, kalamua era esperimentalean erretzean (bizitzan inoiz probatzea), Euskadik Europako lehenengo postuetan jarraitzen du, eta baita asteburuetan gertatzen den alkoholaren kontsumo intentsiboan, eta horrek ardua berezia sortzen du.

Legezko substantzien kontsumoaren murrizketa

Legezko substantziei dagokienez –alkohola eta tabakoa–, kontsumoak nabarmen egin du behera azken urteetan.

Tabakoari dagokionez, prebentzioaren ikuspuntutik eta eskaintzaren kontroletik tabako zaletasuna murrizteko gauzatu diren ekimenek (arautegia, salmenta puntuen

¹ 3. kapitulua VI. Planaren ebaluazioan eta Plana gauzatzeko egin diren elkarrizketetan oinarrituz egin da, eta baita ditugun azken txostenetan eta estatistiketan ere: "Euskadi eta Drogak 2012", "Drogak eta Eskola 2013", "EAEI 2013", "Osasun Publikoa eta Adikzioak 2013 eta 2014", "Drogei buruzko Europako Txostena 2015", "Toxikomaniei buruzko Informazio Sistema - SEIT 2013", Drogomedia.com eta SIIS.

murrizketa, zerga grabamenak...), biztanleria erretzailearen murrizketa garrantzitsua ekarri dute. Horrela, pertsona erretzaileen ehunekoa %33tik %26ra murriztu da 2008-2012 epealdian, eta kontsumoaren intentsitateak ere behera egin du (2008an, erretzaileen %9k 20 zigarro baino gehiago erretzen zituen egunean, eta 2012an, berriz, ehuneko hori erretzaileen %5ekoa zen).

Halaber, tabakoa inoiz probatu ez duen biztanleria %40tik %46ra handitu da 2008tik 2012ra. Tabakoa uztearen tasak urte horretan bertan (2012), gorengo maila lortu zuen 1992tik (%42,7). Amaitzeko, erretzen hasteko adinak ere nahiko egonkor jarraitu du (16,8 urte 1996an eta 17 2012an).

Alkoholaren kasuan² ere murrizketa hautematen da kontsumoan termino orokorretan. 2012an, Euskadiko biztanleen %12ak alkohola egunero kontsumitzen zuela adierazten zuen, eta 2000. urtean kopuru hori %20koa zen.

Hala ere, kezkarria da alkoholaren arrisku kontsumoak edo gehiegizkoak egiten dituzten pertsonen ehunekoaren hazkundera, astegunetan (2010eko %1,5etik 2012ko %2,5era) eta asteburuetan (%9,7koa 2010ean eta %11,3koa 2012an). Nolabait gora egiten du, baita ere, azken urtean noizbait mozkortu den biztanleriaren ehunekoak, 15 eta 34 urte arteko pertsonen artean, batez ere.

Halaber, pixka bat gora egin du "botelloiaren" jardunbideak 15 eta 34 urte arteko pertsonen artean, eta substantzia horren kontsumoarekin erlazionatutako arazoek (borrokak, erorketak, sabeleko/buruko minak...) ere gora egin dute.

Kezkarria da ere 15 eta 18 urte arteko euskal gazteek asteburuetan kontsumitzen duten alkohol kopurua, kontsumo hori bikoiztu egin baita azken hamarkadan (%16koa 2000. urtean eta %35ekoa 2012an). Hala ere, orokorrean jaitsi egin da kontsumo intentsibo kopurua 2008. urtearekin alderatuz, eta nahiko egonkor eutsi zaio azken hamarkadan alkoholaren kontsumoan hasteko adinari (16,6 urte 2002an eta 16,5 2012an).

Gazteen alkohol kontsumotik haraindi, ez dugu ahaztu behar talde hori ez dela kontsumo intentsiboetan prebalentzia gehien erakusten duena. Hori, gure inguruan substantzia horren kontsumoak duen ohituraren eta gizarte tolerantziaren adierazle da, aisia eta festa egoeratan, batez ere.

Legez kanpoko drogen kontsumoaren pixkanako jaitsiera garrantzitsua

Legez kanpoko drogen kontsumoari dagokionez, azpimarratzekoa da azken hamarkadan substantzia guztien kontsumo adierazleek erakutsi duten jaitsiera.

Kalamuaren kasuan, kontsumoaren prebalentzia 2012an 90eko hamarkada hasierako mailaren pare zegoen; aldiz, beste droga ilegal batzuen kasuan, badirudi sendotu egin dela kontsumoen beheranzko prebalentziaren joera 2004az geroztik. Zehatzago esanez, epealdi horretan, kokainaren, estasiaren eta LSDaren azken aldiko kontsumoaren prebalentziak %80-90 inguru egin du behera.

Substantzia eta ohitura legalei ilegalei baino larritasun txikiagoa egozten zaie, nahiz eta biztanleriak bereizi egiten duen kalamuari egozten zaion larritasun-maila eta gainerakoei

² Oharra: ondorengo orrietan ikusiko denez, tabakoaren eta alkoholaren salmentaren eta kontsumoaren bilakaerari buruzko datuek ondorio

esleitzen zaiena. Hala, kalamuari egotzitako larritasuna tabakoari egotzitakoaren oso antzekoa da.

Arazo berriak

Kontsumo datu orokorretatik haraindi, arazo berriak ari dira sortzen, prebentziora zuzendutako ekimenak sortu berriagoak dira eta diskurtsoa ez dago hain garatuta. Horixe da zigarro elektronikoen, errezetarik gabeko farmakoen edo substantzia dopatzaileen kasua, baita «jokabide-adikzioak sortzeko arriskua duten gehiegizko portaerena» ere.

Puntu horretan azpimarratzekoa da errezetarik gabeko psikofarmakoen kontsumoan hauteman den gorakada. Izan ere, biztanleriaren osotasunean prebalentzia urria erakusten duen arren, fenomeno “ezkutua” baita, eta emakumeek, itxuraz, urrakortasun handiagoa erakusten dute horren aurrean.

Jokoari dagokionez, ez dugu patologikotzat hartzen den jokoaren bilakaera baloratzeko behar adina informaziorik. Aurreikuspenen arabera, jokalarien %1,7an izan dezake eragina (biztanleria osoaren %0,4an).

Beste alde batetik, jokoak eragindako per capita gastuaren bilakaerak behera egin duen arren (B makina izenekoetan batez ere), kezkatzekoa da online joko apustuatarako plataformen ugaritzea, gazteen eta nerabeen artean, batez ere.

Gainera, teknologia digitalen eta haien aplikazio berrien erabilerara lotutako beste arazo batzuk ari dira sortzen, eta gaur egun adikzio gisa aitortuak ez dauden arren, jokabide konpultsiboak eta mendekotasuna sor dezaketela uste da. Adibide gisa, uste denez, 15 eta 74 urte arteko euskal biztanleriaren %3k interneten arriskuko erabilerara edo gehiegizkoa egiten du. Arazoak sortzen dituen erabileraren prebalentzia nagusia 15 eta 34 urte arteko pertsonen artean ematen da, eta arriskuko erabilerak eragina du 15 eta 24 urte arteko hamar gazteetatik batean.

Hori dela eta, eta kautelazko printzipioari jarraituz, uste dugu garrantzitsua dela jokabide horiek osasunaren eta prebentzioaren sustapenaren alorrean sartzea

Genero ikuspegia

Betidanik emakumeek gizonak baino kontsumo patroi moderatuagoak erakutsi dituzten arren ia substantzia eta adin tarte guztietan, azken garaian joera kezagarria hautematen da, alkohol eta tabako kontsumoak parekatzen ari baitira bi sexuen artean.

Horrela, emakumeen ohiko erretzaileen prebalentzia gizonen mailara hurbiltzen ari da (%23 eta %28, hurrenez hurren, 2012an).

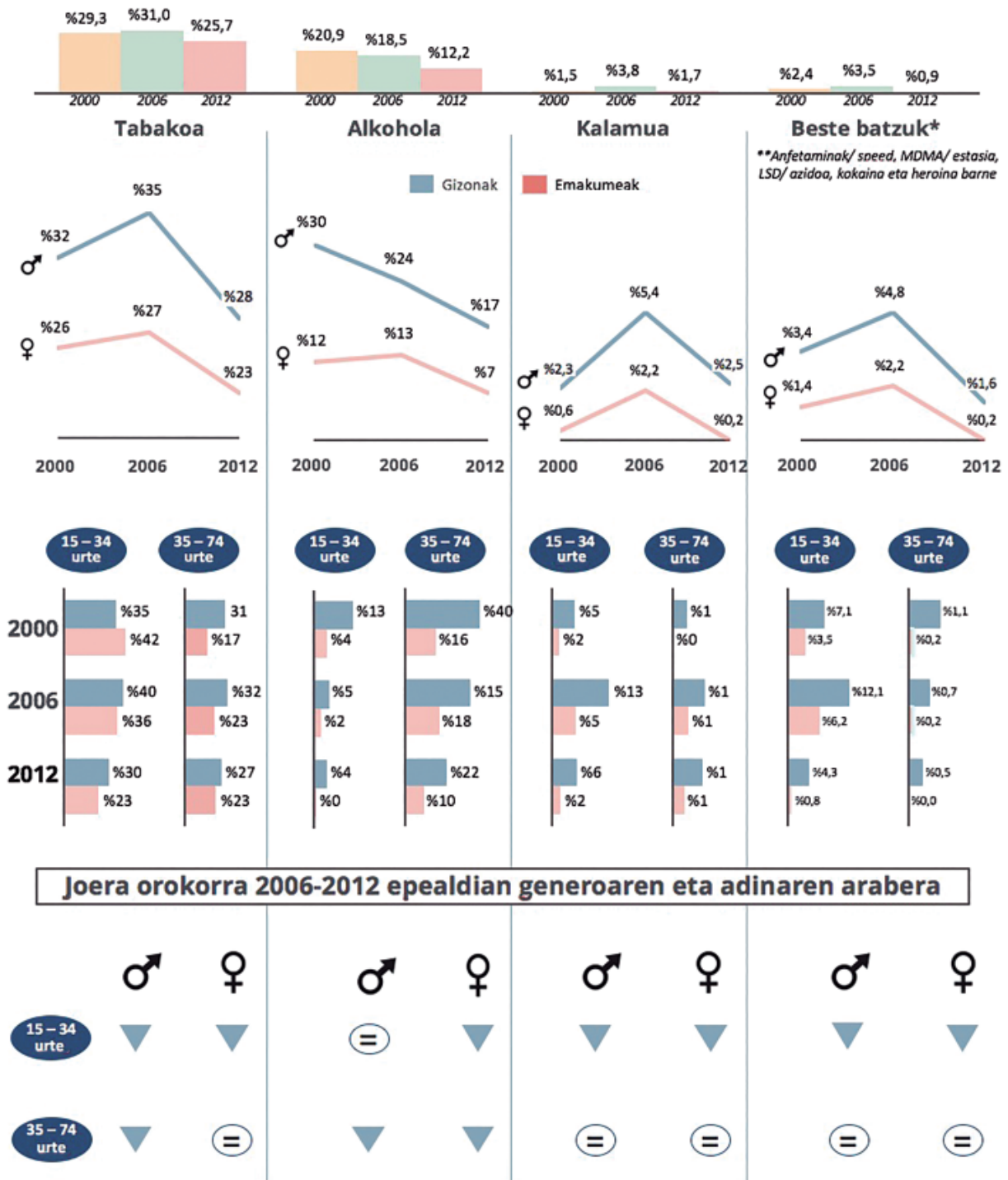
Alkoholaren kasuan, kontsumoak ere parekatu egiten dira gazteen artean. 2013 EAEOI-ren datuen arabera, alkoholismo-arazoa izan dezakeen biztanleriaren ehunekoari dagokionez, ez dago ia genero desberdintasunik 15 eta 24 urteko adin-tartean.

Bestalde, eta nahiz eta ez dagoen datu egiaztaturik, badirudi emakumeak gehiago erlazionatzen direla hain agerikoak ez diren fenomenoekin, esaterako, psikofarmakoen kontsumoarekin.

Beraz, beharrezkoa da genero ikuspegia lantzea adikzioen alorreko jarduketara guztietan.

DROGEN KONTSUMOA

Substantzien ohiko/egungo*kontsumoaren bilakaera

*Aurkeztutako datuek hainbat motatako kontsumoei dagozkie, substantziaren arabera:

- Tabakoa: ohiko kontsumoa
- Alkohola: eguneroko kontsumoa
- Kalamua: eguneroko kontsumoa
- Beste droga batzuk: egungo kontsumoa

Kontsumo portaeretakako joerak

Joerak eta kontsumitzaile tipoaren soslaia substantziaren arabera aldatzen diren arren, azken urteetan zenbait joera hautematen da substantzien kontsumoari eta beste adikzio batzuei lotutako portaerei dagokienez. Ondoren, horietako garrantzitsuenak adierazten dira:

- **Aniztasun handiagoa soslaietan:** drogazalearen profila, substantzien aniztasun handia eta jokabide-adikzioa sortzen duten gehiegizko portaerak direla eta, aldendu egiten da bazterketa-egoera larrian dagoen drogazalearen profil tradizionaletik (oraindik ere profil hori badagoen arren, kolektibo nagusia izateari utzi dio).
- **Aisiarekin lotutako kontsumoa handitzea:** alkoholaren eta legez kanpoko beste substantzia batzuen kontsumoa gero eta lotuago dago aisia inguruneekin, substantzia jakin batzuen (alkohola, droga estimulagarriak) aisiarako erabilera finkatuz.
- **Kontsumoa aukera pertsonal gisa:** era arduratsuan kontsumitzeko duten eskubidea aitortzea errebindikatzeko duten substantzia kontsumitzaileen taldeak eta elkarteak ari dira sortzen.
- **Polikontsumoaren hazkundera³:** 2012an, substantzien polikontsumoa zuten pertsonen ehunekoa biztanleriaren %2koa zen, eta ehuneko hori ia 5gatik biderkatu da 2000. urtetik.
- **Kontsumo esperimentalak gazteriatik haraindi:** kontsumo esperimentalak gazteriarekin eta helduarorako trantsizioarekin lotutako zerbait izan da betidanik, baina dagoeneko hori ez da horrela. Adibide gisa, kalamuaren kontsumo esperimentalaren hazkundera hautematen da 35 eta 74 urte arteko taldean.
- **Ardura handiagoa buruko arazoei lotutako kontsumoaren aurrean:** adikzioekin erlacionatutako erronka nagusietakoa buruko patologietan dago, buruko gaixotasuna adikziozko jokaeren aitzindari potentzial gisa eta baita substantzien kontsumo luzearen emaitza edo ondorio posible gisa ulertuz.

B) KLABEAK ESKAINTZAREN BILAKAERAN

Eskaintzaren kontrolari eta murrizketari zuzendutako jarduketak, adikzioak sor ditzaketen substantzien eta jardueren eskuragarritasuna murriztera daude zuzenduta.

Arlo horretan, araudia garatzea eta betetzea ezinbestekoa da. Hori dela eta, 1/2016 legea onartzea funtsezko mugarri bat izan da ildo horretan. Adikzioen eta Droga Mendekotasunen gaineko Arreta Integralaren Legeak asmo handiko esparru arautzaile bat ezartzen du; izan ere, barnean hartzen du publizitatea kontrolatzeko neurriak gogortzea, tabakoa eta edari alkoholodunak hornitu, saldu eta kontsumitzeko muga handiagoak ezartzea (lehenengo aldiz, debekatu egin da adingabeek alkohola kontsumitzea) eta prebentzio-neurri espezifikoak ezartzea substantziarik gabeko adikzioen arloan.

³ Polikontsumitzaile gisa hartzen dira tabakoa ohikotasunez kontsumitzen dutenak, alkoholaren kontsumo arriskutsuren bat dutenak eta azken hilabetean legez kanpoko drogaren bat kontsumitu dutenak, kalamua barne

Denetariako emaitzak eskaintzaren kontrolari eta murrizketari dagokienez

Eskaintza murrizteari dagokionez, azken urteetan ahalegin handiak egin dira tabakoaren arloan, irisgarritasuna eta salmenta-kanalak murriztuz, gune publikoetan bere kontsumoa murriztuz edo eskaintza zergen bidez mugatuz. Esaterako, tabakoa % 600 garestitu da Espainian 25 urtean, zergengatik bakarrik.

Horrela, eskaintza murrizteko jarduketak ezinbestekoak izan dira tabakismoa murrizteko eta euskal gizartean horren kontsumoa normaltasunetik ateratzeko. Hori, biztanle bakoitzeko tabako paketeen salmentan islatu da, %6ko murrizketa izan baitu urtero 2004 eta 2014 urteen artean, 10 urtetan ia erdira murriztuz⁴.

Alde negatiboan, alkoholduen edarien salmentak gora egin du, pertsona bakoitzeko 20,4 litroko salmenta izatetik 2004an, 2013an 25,5 litro saltzera igaroz.

Polizia indarrek eskaintzaren kontrolari dagokionez eman dituzten datuei dagokienez, nahiko bilakaera egonkorra hautematen da droga trafikoaren ondorioz zabaldu den diligenza kopuruari dagokionez, eta atxiloketa kopuruak behera egin du.

Halaber, kontzientziazio handiagoa lortu da alkohola-gidatzea binomioari dagokionez, erdira jatsi baita emaitza positiboa eman duten alkoholemia proben ehunekoa (%6 2008an eta %3 2014an).

Alderantziz, hobekuntzarako tarte handia dago drogak-gidatzea binomioaren aurreko kontzientziazioari dagokionez.

Kanal berriak eta substantzia berriak

Hainbat gailutan interneten eta sare sozialen erabilera hedatu izanak substantzia eta arriskuko jokabide berrietara sartzeko erraztasun handiagoa sortu du.

Jokoaren kasuan, online plataforma berriek mota guztietako jendeari errazten diote jokorako sarbidea, adingabeak barne, jokabide patologikoak sortzeko arriskua handituz.

Substantzien kasuan, internetek kontrolatu gabeko informazio iturria eta legez kanpoko drogen merkataritzarako kanal berria eskaintzen du. Horrez gain, botikak errezetarik gabe eta droga sintetikoak egiteko erabiltzen diren beste substantzia prekursorre batzuk eskuratzea errazten du, merkatuan substantzia berriak agertzen diren erritmoa azkartuz.

Ildo horretan, kezka sortu du kontrolatzen ez diren substantzia berrien eskaintzaren igoerak. Adibidez, 2014an drogaren eta delituaren aurkako Nazio Batuen Bulegoak kontrolatu eta arautu gabeko 69 substantzia psikoaktibo berri detektatu zituen. 2016an, Euskadin 8 substantzia berri detektatu ziren kalean egin ziren testetan eta horrek substantzia berri batzuen aizunketa-mailari buruz ohartarazi zuen. (Iturria: Sgiker)

Fenomeno horrez gain, substantzien toxikotasuna iraganean baino handiagoa da, horrek dakarren arriskuarekin, ez baitira ezagutzen epe laburreko eta luzeko ondorioak.

⁴ Oharra: aurreko orrietan ikusi denez, tabakoaren eta alkoholaren salmentaren eta kontsumoaren bilakaerari buruzko datuek ondorio desberdinak ematen dituzte. Hori, informazioa jasotzeko erabili den metodologia desberdinaren ondorioz izan daiteke

C) LAGUNTZA ETA TRATAMENDUA

Orokorrean adikzioen ondoriozko tratamendu eskariak behera egin du azken urteetan, eta, horrez gain, aldaketa gertatu da tratamendua eskatzen duen pertsonaren patroian eta eskari hori eragiten duen substantzian, gauza logikoa, aurreko orrialdeetan aipatu diren joerak kontuan izanda.

Tratamendu eskariaren murrizketa eta pertsona eskatzailearen soslaiaren bilakaera

2015ean, Osasun Mentalaren sare Publikoak 8.916 pertsonari eman zien arreta (2008an baino 407 gutxiago), eta 2.487ri sare itunduak. Gehien eskatzen den tratamendua alkoholismoagatiko tratamendua da oraindik ere.

Kokaina eta heroinak tratamendu anbulatorioaren eskaeren ia % 50 osatzen zuten 2008an, eta beren garrantzi erlatiboa murriztu egin da. Aitzitik, kalamuagatiko tratamenduaren garrantzi erlatiboa igo egin da, 2008an tratamendu-eskaeraren % 8 izatetik 2015ean % 19 izatera pasatuz.

Tratamendu-hasieraren batez besteko adinari dagokionez, 38 urte ingurukoa da. Halaber, kontsumo-denborari dagokionez, ehuneko handiena kontsumitzen 25 urte edo gehiago daramatzaten pertsonena da. Horrek ekartzen du normalean tratamendua eskatzen duten pertsonak substantziak denbora luzean kontsumitzeagatik sortutako eta larriagotutako patologiak izatea, kasu askotan patologia mental konplexuak barne.

Jokabideko adikzioei dagokienez, ez daukagu estatistika informazio argirik. Dena den, iturri askok erakusten dutenez, online jokoaren adikzioak eta teknologia digitalen mendekotasunak eragindako tratamendu eskaria gero eta handiagoa da. Hori dela eta, errealitate berri horiek lantzen dituzten aholkularitza eta tratamendu bereziak eskaintzen dituzten elkarteak eta bestelako ekimenak ari dira sortzen.

Substantzien kontsumoarekin erlazionatutako erikortasuna eta hilkortasuna

2015ean, substantziak zirela eta arreta eman zitzaizen 636 urgentzietatik 214k alkoholarekin eta kalamuarekin zuten lotura, eta substantzia horien presentzia erlatiboa da arreta emandako urgentzien guztizkoarekiko areagotu den bakarra.

Substantzien erabilerarekin zuzenean erlazionatuta zeuden urgentzia guztietatik % 65 gizonak ziren, eta gizonen kasuan, substantzia nagusiak alkohola (% 25,2), hipnotikoak eta lasaigarriak (% 19), kokaina (% 15,1), kalamua (% 14,7) eta anfetaminak (% 14,2) ziren. Emakumeen kasuan, hipnotikoak eta lasaigarriak (% 52,7), alkohola (% 15,5), antidepresiboak (% 7,3), kokaina (% 6,8), kalamua (% 6,4) eta anfetaminak (% 5,5).

Osakidetzako Larrialdietako taldeek arreta emandako etilismo akutuaren kasuen kopuruari dagokionez, 19 urtetik beherako pertsonetan, ez da aldaketarik antzeman 2012tik 2015era. Nahiz eta eboluzio hori egonkorra izan, azpimarratu behar da kasu guztien % 12,5 direla, horien proportzio handiena (% 60) 36 urtetik gorakoetan izaten den arren.

Substantziak inplikaturaren dauden heriotza kasuei dagokienez, nolabaiteko hazkundera gertatu da 2008 eta 2012 artean, baina hain denbora tarte laburrean ezin da ondorio garbirik atera.

Substantzia motari dagokionez, nabarmen handitu da benzodiazepinak hauteman diren heriotza kopurua, eta baita alkoholaren eta kalamuaren kontsumoarekin erlaxionatutakoak ere. Alderantziz, behera egin dute heroína edo/eta kokaina hauteman diren heriotza kasuak.

Hildakoen batez besteko adina ere igo egin da, 1996an 30 urte izatetik 45 urtetik gorakoa izatera pasatu baita gizonen kasuan, eta 52 urtera emakumeen kasuan 2015ean.

D) BALIABIDE ERABILGARRIEN BILAKAERA

Adikzioen alorreko prebentzio eta laguntzarako euskal sarea 30 urte baino gehiagoz joan da gauzatzen, eta une honetan egitura egonkorra eta anitza du. Gainera, egitura hori erreferentetzat hartzen da, inplikaturako eragile ugariak direla eta (publikoak eta ez publikoak) eta gai hori lantzeko azken metodologiaren eta ekimenen abangoardian egon delako.

Sare trinkoa da, eta hainbat alorretan esperientzia luzea duten zenbait erakunde pribatuak eta publikoak hartzen dute parte, era koordinatuan lanean, fase guztiak lantzeko, prebentzio unibertsalenetik gizarteratze ekimen berezietara, arretatik eta arriskuen eta kalteen murrizketatik igaroz.

Baliabideen sarea era askotako eragileek eta profesionalek osatuta dago; beste batzuen artean, udal talde teknikoak, prebentziorako, arriskuen eta kalteen murrizketan edo bergizarteratzean espezializatutako hirugarren sektoreko erakundeak, osasun sareko eta sare soziosanitarioko zerbitzuak eta baliabideak, eta ezagutzaren garapenean eta kudeaketan espezializatutako erakundeak.

Eusko Jaurlaritzak, Osasun Sailaren bitartez, Euskadin adikzioen alorrean gauzatzen diren jarduketan lidergoa hartzen du bere gain, urtero 16 milio euro inguruko aurrekontuarekin (ikus 6.7 eranskina). Gainera Eusko Jaurlaritzako beste sailek eta Foru Aldundiek eta Udalek ere gauzatzen dituzte adikzioen arloan programak eta proiektuak beraien aurrekontuak erabilita.

Dagoen sarea zabala eta anitza den arren, dauden ekimen eta baliabide batzuk arazo eta soslai berrietara egokitu beharra hautematen da une honetan.

Gainera, beharrezkoa da instituzioen arteko eta sektoreen arteko koordinazio-ahalegina areagotzea jarduketan efikaz eta integrala bermatzeko. Ildo horretan, baliabide desberdinak hainbat sailen nahiz administrazio-mailen eskumenekoak izateak eta finantzazioa edukitzeak konplexutasun handia gehitzen du eta zailtasunak sortzen ditu arreta integratu eta jarraitu bat eskaintzeko.

BALIABIDE SAREAREN EGITURAKETA 2016AN

Adikzioen toki plana duten toki erakundeak	Prebentzio komunitarioko programak gauzatzen dituzte, familiako eta eskolako inguruneetan batez ere, eta hezkuntza, kultura eta kirol alorretako erakundeekin lankidetzan. 2015ean 48 toki erakunde izan dira (horietatik 34, 8.000 biztanletik gorakoak eta talde tekniko espezializatua dutenak).
Prebentzioan espezializatuta dauden erakundeak	Herri administrazioekin gauzatutako diru-laguntzen, kontratuen eta hitzarmenen bitartez, prebentzio programak gauzatzen dira hainbat inguruneetan: eskola eta ikastetxeetan (bertan ikasleek, irakasleek eta gurasoek hartzen dute parte), familia eremuan, aisia guneetan (programa ibiltarien bitartez, adibidez), arrisku egoeran dauden gazte eta nerabe urrakorrei eta beste talde urrakor batzuei bereziki zuzendutako ekimenetan, etab.
Osakidetzaren eta sare soziosanitarioaren zerbitzuak eta baliabideak	<ul style="list-style-type: none"> - Adikzioen tratamendu anbulatarioarako zentroak. - Tokikomanien tratamendu integralerako zentro publiko bat eta kontzertatutako 8. - Errehabilitazioan espezializatutako komunitate terapeutiko pribatu kontzertatuak. Horietako bat, euren kargura seme-alaba txikiak dituzten emakume droga mendekodunetan espezializatua. - Ospitaleko desintoxikazio unitatea ospitale orokorrean, psikiatria zerbitzuaren barruan. - Eguneko ospitale publiko bat substantzien adikzioa duten pertsonentzat, patologia dualean espezializatutako psikosi errefraktario unitatea duten 4 ospitale psikiatriko publiko - Kontzertatutako 2 ospitale psikiatriko - Kontzertatutako egonaldi ertaineko 2 ospitale psikiatriko - Substantzien adikzioa duten pertsonentzako baliabideak EAeko presondegi bakoitzean. - Ospitalekoak ez diren egoitzak gaixo alkoholodunen egoitza harrera lantzeko.
Arriskuen murrizketa eta gizarteratzean espezializatuta dauden erakundeak	Gizartetik baztertuta dauden pertsona toxikomanoen edo alkoholikoen oinarrizko beharrak betetzera zuzendutako esku-hartzeak gauzatzen dituzte. Gizarteratze baliabideei dagokienez, horietako asko Udaletako eta Foru Aldundietako gizarte zerbitzuetatik kudeatzen dira. Gizartetik baztertuta dauden pertsonen zuzendutako baliabideei dagokienez, baliabide orokorrak izan ohi dira, ez bereziki droga mendekotasuna duten pertsonen zuzendutakoak. Beste batzuen artean: laguntasun eta tutela zerbitzuak, arriskuak eta kalteak murrizteko programak; gaua igarotze, elikadura, higiene eta jantzi baliabideak.
Ezagutzaren garapenean eta kudeaketan espezializatuta dauden erakundeak	Hitzarmenen bitartez, Euskadi eta Drogak edo Drogak eta Eskola bezalako azterlanak egiten dituzte, parametro koantitatiboen eta koalitatiboen bilakaera ezagutzeko eta alor horretan dauden joerak zein diren jakiteko, drogamedia.com bezalako funts dokumentalak eta plataformak elikatzeaz gain.